

Klasa: UP/I 030-02/11-01/028
Urbroj: 580-04/74-2012-068
Zagreb, 26. siječnja 2012.

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja temeljem članka 31., članka 38. stavaka 5. i 7. te članka 58. stavka 2. točke 5. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja («Narodne novine», broj 79/2009), temeljem inicijative poduzetnika A.R.M.A.C.O.M. d.o.o., sa sjedištem u Medulinu, Ližnjan, Ližnjan 698, zastupanom po direktoru Željku Bazini, za pokretanje postupka utvrđivanja sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišnog natjecanja protiv Cemex Hrvatska d.d., sa sjedištem u Kaštel Sućurcu, F. Tuđmana 45, Holcim Hrvatska d.o.o., sa sjedištem u Koromačnom, Koromačno 7B i Našicecement d.d., sa sjedištem u Našicama, Tajnovac 1, temeljem odluke Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja u sastavu: mr.sc. Olgica Spevec, predsjednica Vijeća, Mladen Cerovac, mag.iur., zamjenik predsjednice Vijeća, Milivoj Maršić, dipl.oec., Vesna Patrlj, dipl.iur. i dr.sc. Mirna Pavletić-Župić, članovi Vijeća, sa 96. sjednice, održane 26. siječnja 2011., donosi sljedeći

ZAKLJUČAK

Inicijativa se odbacuje jer ne postoje uvjeti za pokretanje postupka po službenoj dužnosti.

Obrazloženje

I. Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje: Agencija), zaprimila je 2. lipnja 2011., u smislu članka 37. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja («Narodne novine», broj 79/09; dalje: ZZTN) inicijativu poduzetnika A.R.M.A.C.O.M. d.o.o., sa sjedištem u Medulinu, Ližnjan, Ližnjan 698 (dalje: Armacom) za pokretanje postupka Agencije po službenoj dužnosti u smislu članka 38. stavaka 1. i 3. ZZTN-a te članka 39. ZZTN-a, radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma iz članka 8. ZZTN-a protiv poduzetnika Cemex Hrvatska d.d., sa sjedištem u Kaštel Sućurcu, F. Tuđmana 45 (dalje: Cemex), Holcim Hrvatska d.o.o., sa sjedištem u Koromačnom, Koromačno 7B (dalje: Holcim) i Našicecement d.d., sa sjedištem u Našicama, Tajnovac 1 (dalje: Našicecement).

Armacom u svojoj inicijativi, u bitnome navodi kako Cemex, Holcim i Našicecement na sastancima Croatia Cementa gospodarskog interesnog udruženja hrvatskih tvornica cementa, sa sjedištem u Zagrebu, Prilaz Gjüre Deželića 30 (dalje: Croatia Cement), čiji su članovi navedeni poduzetnici, dogovaraju podjelu tržišta međusobnom podjelom kupaca i dogovaraju cijene, na način da određeni kupci dobiju korektnu ponudu od samo jednog od gore navedenih poduzetnika, dok preostala dva poduzetnika ne daju kvalitetne ponude. Prema mišljenju Armacoma, Cemex, Holcim i Našicecement, time sebi omogućuju monopol na određenom području s ciljem postizanja što većih cijena.

Nadalje, Armacom navodi kako je informaciju o navedenom dogovoru Cemexa, Holcima i Našicecementa, dobio od poduzetnika Zagorje-Tehnobeton d.d., sa sjedištem u Varžadinu, Pavleka Miškine 49 (dalje: Zagorje-Tehnobeton) koji mu je naveo kako je Zagorje-Tehnobeton «dodijeljen» Našicecementu te da mu druga dva poduzetnika uopće ne šalju ozbiljne ponude. Prema saznanjima Armacoma, takva praksa je prisutna kod većeg dijela velikih građevinski tvrtki i trgovaca građevinskim materijalom.

Aramacom nadalje navodi kako je jedna od zadaća Croatia Cementa i lažno prijavljivanje konkurenata gore navedenih poduzetnika Državnom inspektoratu Republike Hrvatske (dalje: Državni inspektorat), između ostalih i Armacoma, te kako prilikom pregleda cementa koji uvozi Armacom na prodajnim mjestima Armacomovih poslovnih partnera, Državni inspektorat detaljno pregledava i ostale segmente poslovanja tih poduzetnika, što dovodi do toga da navedeni poduzetnici ne žele više poslovati s Armacomom.

S obzirom na navode iz inicijative, Agencija je temeljem članka 32. točke 1 ZZTN-a provela prethodno istraživanje stanja na mjerodavnom tržištu kako bi utvrdila postoje li dovoljne indicije za pokretanja postupka protiv Cemexa, Holcima i Našicecementa radi eventualnog sklapanja zabranjenog sporazuma iz članka 8. stavka 1. točke 3. ZZTN-a.

Naime, člankom 8. stavkom 1. ZZTN-a zabranjeni su svi sporazumi između dva ili više neovisnih poduzetnika, odluke udruženja poduzetnika i usklađeno djelovanje, koje kao cilj ili posljedicu imaju narušavanje tržišnog natjecanja na mjerodavnom tržištu, a osobito oni kojima se izravno ili neizravno utvrđuju kupovne ili prodajne cijene, odnosno drugi trgovinski uvjeti te dijele tržišta ili izvori nabave.

U odnosu na navode Armacoma o lažnim prijavama Državnom inspektoratu te provođenja kontrola od strane Državnog inspektorata, Agencija ističe kako u navedenim slučajevima nije riječ o riječ o primjeni odredaba ZZTN-a u nadležnosti Agencije, te kako Agencija nije ovlaštena ulaziti u prijave podnesene Državnom inspektoratu te eventualnim postupanjima istog. Stoga je Agencija prethodno istraživanje tržišta provela isključivo u odnosu na navode Armacoma koji se tiču možebitnih postupanja Cemexa, Holcima i Našicecementa kojima se krše odredbe ZZTN-a.

Slijedom navedenog, Agencija je zatražila očitovanja prvenstveno od Zagorje-Tehnobetona kao poduzetnika za kojeg je podnositelj inicijative naveo da ima saznanja o postojanju zabranjenog sporazuma.

Tražena očitovanja i dokumentaciju Zagorje-Tehnobetona, Agencija je zaprimila 19. kolovoza i 12. rujna 2011. u kojim se u bitnome navodi kako Zagorje-Tehnobeton nabavu cementa vrši na način da se potencijalnim dobavljačima šalju upiti, nakon čega se prikupljaju pisane ponude istih. Temeljem zaprimljenih ponuda formira se uži krug najpovoljnijih dobavljača prema kriterijima cijene, kvalitete cementa, rokova i uvjeta isporuke, blizine gradilišta te s tim dobavljačima Uprava Zagorje-Tehnobetona obavlja pregovore nakon čega se sklapaju ugovori.

Zagorje-Tehnobeton je naveo kako nema nikakvih poteškoća u nabavi cementa te nije spomenuo da ima bilo kakva saznanja o dogovoru proizvođača cementa o podjeli kupaca. U pravitku svojih očitovanja Zagorje-Tehnobeton je dostavio dokumentaciju koja se odnosi na nabavu cementa u razdoblju od 2008. do prve polovice 2011. godine.

Agencija je također zatražila očitovanja i dokumentaciju od trideset najvećih kupaca Cemexa, Holcima i Našicecementa u 2008., 2009. i 2010. godine pri čemu se stručna služba koristila podacima prikupljenim u predmetu «Istraživanje tržišta cementa u Republici Hrvatskoj» koji se pred Agencijom vodio pod poslovnim brojem klase: 031-01/2010-01/015. Zatraženi su podaci o ukupnim količinama cementa kupljenim u navedenom razdoblju,

dobavljačima cementa s podacima o kupljenim količinama i cijenama cementa iskazane po pojedinom dobavljaču, detaljno očitovanje o načinu kupovine cementa uz dostavu svih ponuda dobavljača cementa zaprimljenih u navedenom razdoblju te očitovanje o eventualnim zaprekama s kojima se poduzetnici susreću u nabavi cementa.

Svrha traženja navedenih podataka je bilo eventualno uočavanje pravilnog uzorka u ponudama Cemexa, Holcima i Našicecimenta koji bi mogao ukazivati na dogovor o podjeli kupaca, a na način kako je to naveo Armacom u svojoj inicijativi.

Cemex, Holcim i Našicecement jedini u Republici Hrvatskoj proizvode portland cement kao cement opće namjene. Postupanje članica Croatia Cementa navedeno u inicijativi Armacoma odnosi se na prodaju cementa na veliko poduzetnicima kojima on služi u najvećoj mjeri za pripremu betona u graditeljstvu, a u manjoj mjeri za ostale namjene. S obzirom da ne postoji zamjenjivost niti sa strane potražnje niti sa strane ponude, jer se za potrebe građevinske djelatnosti koristi portland cement, te da Cemex, Holcim i Našicecement distribuiraju svoje proizvode na teritoriju cijele Republike Hrvatske Agencija je sukladno navedenom, mjerodavno tržište odredila kao tržište trgovine na veliko portland cementom na teritoriju Republike Hrvatske.

Od tridesetorice poduzetnika najvećih kupaca Cemexa, Holcima i Našicecimenta od kojih je Agencija zatražila dostavu očitovanja i dokumentacije, Agencija je zaprimila 27 zatraženih očitovanja.

Agencija je izvršila analizu podataka dobivenih od strane najvećih kupaca Cemexa, Holcima i Našicecimenta te će se rezultati iste ukratko iznijeti u daljnjem dijelu teksta. Konkretni podaci u vidu količina i cijena, prema očitovanjima poduzetnika predstavljaju poslovnu tajnu te se isti ovdje neće navoditi.

Na pitanje Agencije o zaprekama s kojima se susreću pri nabavi cementa, ukoliko iste postoje, niti jedan poduzetnik nije naveo postojanje problema ili poteškoća pri nabavi cementa osim što je jedan poduzetnik naveo kako je cement skuplji, a lošije kvalitete nego što je bio ranije, dok je jedan poduzetnik naveo kako je prisutan paradoks koji se očituje u cijenama cementa koje su obrnuto proporcionalne od udaljenosti mjesta isporuke ne dostavivši nikakav dokaz iznesenih tvrdnji.

Također, većina poduzetnika se očitovala da nabavlja cement samo od jednog člana Croatia Cementa bilo iz razloga dugogodišnje suradnje što im osigurava povoljnije cijene, bilo zbog blizine utovarnog mjesta zbog čega su krajnji troškovi cementa niži ili zbog kvalitete cementa odnosno certificiranosti marki betona kupca sa cementom prodavatelja.

Devet poduzetnika se očitovalo da cement nabavljaju od dva člana udruženja dok se troje poduzetnika očitovalo da cement nabavljaju od sva tri člana Croatia Cementa. Navedeno troje poduzetnika koji nabavljaju cement od sva tri člana udruženja očitovalo se kako cement kao jedan od osnovnih građevinskih materijala nabavljaju prema lokaciji na kojoj je smješteno gradilište ili proizvodni pogon iz razloga što veliku stavku u konačnoj cijeni cementa čini prijevoz te se njegovim optimiziranjem utječe na konačnu cijenu cementa.

Pojedini poduzetnici su se očitovali da cement osim od Cemexa, Holcima i Našicecimenta nabavljaju i od drugih poduzetnika, a u tom se slučaju većinom radi o kompenzaciji gdje se nastali dug podmiruje cementom.

Agencija je analizirala dostavljene ponude te se koncentrirala na dostavljene ponude petorice poduzetnika koji su dostavili ponude više dobavljača.

Temeljem analiziranih očitovanja i podataka dostavljenih od strane najvećih kupaca Cemexa, Holcima i Našicecementa ne može se utvrditi namjera navedenih poduzetnika o podjeli tržišta na način kako je to naveo podnositelj inicijative, odnosno da samo jedan od navedenih poduzetnika podnese korektnu ponudu te se time kupcu ne ostavlja izbor odabira dobavljača cementa, s obzirom na činjenicu da je velik broj poduzetnika naveo da je u razdoblju od 2008. godine do prvog polugodišta 2011. godine nabavljalo cement od više od jednog dobavljača člana Croatia Cementa kao i od drugih dobavljača. Također Agencija je utvrdila da ponude Cemexa, Holcima i Našicecementa ne odudaraju značajno jedna od druge, niti iste bitno odudaraju od ponuda drugih dobavljača cementa koji nisu članovi Croatia Cementa.

Kako bi utvrdila postojanje indicija koje bi ukazivale na eventualni dogovor Cemexa, Holcima i Našicecementa o cijenama cementa, Agencija je analizirala cijene cementa u 2008., 2009., 2010. godini te prvog polovici 2011. godine na način da je cijene cementa Cemexa, Holcima i Našicecementa kao i ostalih poduzetnika koji nisu članovi Croatia Cementa, uspoređivala u odnosu na pojedine kupce, u istom vremenskom razdoblju, za istu vrstu cementa te za isto mjesto isporuke, te je utvrdila kako su cijene cementa različite u odnosu na svakog pojedinog dobavljača tijekom promatranih godina, odnosno Agencija nije utvrdila podudarnost u cijenama koja bi ukazivala na postojanje međusobnog dogovora o istima.

II. Na temelju dostavljene dokumentacije i utvrđenog činjeničnog stanja u ovom predmetu, Vijeće za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje: Vijeće) je sukladno ovlastima iz članka 27. i članka 31. ZZTN-a, na 96. sjednici, održanoj 26. siječnja 2012., razmatralo navedeni predmet te je donijelo odluku da se inicijativa Armacoma, u smislu članka 38. stavaka 5. i 7. ZZTN-a odbaci jer ne postoje uvjeti za pokretanje postupka po službenoj dužnosti protiv Cemexa, Holcima i Našicecementa radi utvrđivanja sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišnog natjecanja sklapanjem zabranjenog sporazuma, u smislu članka 39. ZZTN-a, a primjenom članka 8. ZZTN-a.

Odluku o odbacivanju inicijative Vijeće temelji na slijedećim razlozima:

U odnosu na tvrdnje Armacoma kako Cemex, Holcim i Našicecement dijele tržište i kupce na način da dvoje od troje poduzetnika daju nekvalitetne ponude te da potencijalni kupac cementa nema izbora nego mora prihvatiti jedinu preostalu kvalitetnu ponudu, Vijeće je temeljem provedene ekonomske analize u sklopu prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom zaključilo kako je znatan dio kupaca cementa u promatranom razdoblju kupovalo cement od više članova Croatia Cementa ali i od drugih poduzetnika.

U odnosu na cijene cementa iz dostavljenih ponuda i temeljem kupljenih količina od 2008. godine do prve polovice 2011. godine može se zaključiti kako Cemex, Holcim i Našicecement nisu dostavljali nerealne ponude, a cijena naručenog cementa je različita u odnosu na svakog poduzetnika.

Također, temeljem analize ponuda i cijena Cemexa, Holcima i Našicecementa Vijeće nije uočilo podudarnosti koje bi ukazivale na postojanje zabranjenog sporazuma između navedena tri poduzetnika kojim se dijeli tržište ili utvrđuju prodajne cijene.

Naime, ukoliko bi u konkretnom slučaju bila riječ o podjeli kupaca, kako je to u svojoj inicijativi naveo Armacom, na način da jednom kupcu, prema unaprijed dogovorenoj raspodjeli, jedan od tri navedena proizvođača cementa nudi cement po «realnim» cijenama dok druga dva poduzetnika nude pretjerano visoke cijene u svojim ponudama, dok u slučaju drugog kupca poduzetnik koji je prethodnom kupcu ponudio «realnu» cijenu nudi pretjeranu cijenu u ponudi, a jedan od preostale dvojice poduzetnika sad nudi «realnu» cijenu, tada bi ponude istog proizvođača cementa morale značajno odstupati od kupca do kupca, naravno

uvažavajući sve ostale okolnosti koje utječu na formiranje cijene, poput ukupne količine, pakiranja, mjesta i načina isporuke i dr. Isto tako, u takvom bi slučaju postojale podudarnosti da svaki od tri navedena poduzetnika uvijek istim kupcima nude niže cijene u odnosu na preostala dva konkurenta, a drugim kupcima uvijek nude više cijene od cijena svojih konkurenata i cijena ponuđenih «svojim» kupcima. Analizom dostavljenih ponuda nisu utvrđene značajna odstupanja u ponudama istog poduzetnika različitim kupcima, niti su utvrđene navedene podudarnosti u ponudama.

Slijedom svega navedenog, Agencija je temeljem odluke Vijeća, odlučila kao u izreci ovoga zaključka.

Uputa o pravnom lijeku

Protiv ovog zaključka nije dopuštena žalba, ali nezadovoljna stranka može tužbom pokrenuti upravni spor pred nadležnim upravnim sudom u roku od trideset (30) dana od dana dostave ovoga zaključka.

Predsjednica Vijeća
za zaštitu tržišnog natjecanja

mr.sc. Olgica Spevec